

سرشناسه:	کاشانی، سیدوحید، ۱۳۵۶ -
عنوان و نام پدیدآور:	مبانی معرفتی و کلامی جریان حزب التحریر/ سیدوحید کاشانی.
مشخصات نشر:	قم: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ، ۱۳۹۴.
مشخصات ظاهری:	۴۴۸ص: مصور: ۱۴/۵×۲۱/۵س.م.
شابک:	۹۷۸-۹۶۴-۱۹۵-۳۲۲-۷
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
یادداشت:	کتابنامه .
موضوع:	حزب التحریر
موضوع:	جنبش‌های اسلامی
شناسه افزوده:	جامعه المصطفی ﷺ العالمية.
رده بندی کنگره:	مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
رده بندی دیویی:	۱۳۹۴ م۲/ک۲/ب۲۳۳ BP
شماره کتابشناسی ملی:	۲۹۷/۴۸۲
	۴۰۱۲۸۹۷

حق چاپ برای ناشر محفوظ است

مبانی معرفتی و کلامی جریان حزب التحریر
مؤلف: سید وحید کاشانی
چاپ اول: ۱۳۹۴ش / ۱۴۳۷ق
ناشر: مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفی ﷺ
● چاپ: نارنجستان ● قیمت: ۲۱۵۰۰۰ ریال ● شمارگان: ۳۰۰ نسخه

باسپاس از دست اندرکارانی که ما را در تولید این اثر یاری رساندند.

مراکز پخش

قم، چهارراه شهدا، خیابان معلم غربی (حجتیه)، نبش کوچه ۱۸، تلفکس: ۳۷۸۳۹۳۰۵/۹ - ۰۲۵
قم، بلوار محمدامین، سه راه سالاریه. تلفن: ۳۲۱۳۳۱۰۶ - ۰۲۵ - فکس: ۳۲۱۳۳۱۴۶ - ۰۲۵
قم، مجتمع ناشران، طبقه سوم واحد ۳۰۸. تلفن: ۳۷۸۴۲۴۰۲ - ۰۲۵
pub.miu.ac.ir miup@pub.miu.ac.ir

مبانی معرفتی و کلامی جریان حزبالتحریر

سید وحید کاشانی

مرکز بین المللی
ترجمه و نشر
المصطفی

سخن ناشر

با پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی و در عصر جهانی شدن ارتباطات، پرسش‌ها و چالش‌های نوینی در حوزه علوم انسانی فرا روی اندیشمندان مسلمان قرار گرفت که همه به نوعی برخاسته از مسئولیت دشوار حکومت در این عصر است؛ دورانی که پای‌بندی به دین و سنت در مدیریت همه‌جانبه کشورها بسیار چالش‌برانگیز می‌نماید. از این‌رو مطالعات و پژوهش‌های به‌روز، جامع، منسجم و کاربردی در حوزه دین، بر اساس معیارهای معتبر جهانی و عمق و اصالت اندیشه‌های ناب، بایسته و ضروری است و جلوگیری از انحرفات فکری و تربیتی پژوهندگان حوزه دین، مهم و مورد عنایت تمامی بنیان‌گذاران این شجره طیبه، به‌ویژه معمار بزرگ انقلاب اسلامی، امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری (دام ظلّه العالی) می‌باشد.

«جامعة المصطفیٰ علیه السلام العالمیة» برای تحقق این رسالت خطیر و در مسیر نشر معارف ناب محمدی صلی الله علیه و آله و سلم «مرکز بین‌المللی ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام» را تأسیس کرده است.

در پایان لازم می‌دانیم تلاش همه عزیزانی را که در نشر این کتاب سهمی داشته‌اند، سپاس گزارده، ارباب فضل و معرفت را به یاری بخوانیم تا ما را از دیدگاه‌های سازنده خویش بهره‌مند سازند.

مرکز بین‌المللی

ترجمه و نشر المصطفیٰ علیه السلام

فهرست

بخش اول: آشنایی با جریان حزب التحریر

۱۹	..... کلیات	۱
۱۹	..... مقدمه	
۱۹	..... اسلام سنتی	
۲۰	..... اسلام دولتی	
۲۱	..... اسلام افراطی	
۲۱	..... فرصت‌ها و تهدیدها	
۲۳	..... تعریف حزب التحریر	
۲۵	..... علل تشکیل حزب التحریر	
۲۵	..... الهام از آیه ۱۰۴ سوره آل عمران	
۲۶	..... کارکردهای امر به معروف و نهی از منکر	
۲۶	..... ۱. پیرایش جهان اسلام از احکام کفر	
۲۷	..... ۲. رهایی جهان اسلام از سیطره و نفوذ دولت‌های استعماری	
۲۷	..... ۳. مهیا شدن مقدمات تشکیل حکومت اسلامی	
۲۷	..... ۴. مهیا شدن زمینه اجرای احکام و قوانین اسلامی	
۲۷	..... ۵. وجوب تشکیل حزب سیاسی	
۲۸	..... ۶. حرمت اخذ، ترویج و تبلیغ تشکلات غیر اسلامی	

۲۹	تقدادی جنبش‌های اسلامی قبل از حزب التحریر توسط نهانی.....
۳۰	۱. علل و عوامل هبوط و انزوای اسلام.....
۳۱	۲. علل ناکارآمدی جنبش‌های اسلامی.....
۳۱	الف) عدم فهم دقیق و درست از تفکر اسلامی.....
۳۱	ب) ارائه آموزه‌های اسلامی به شکل غامض و پیچیده.....
۳۳	ج) قائم بودن جریان‌های اسلامی به اشخاص.....
۳۵	عضویت در حزب التحریر.....
۳۶	گستره جغرافیایی فعالیت‌های حزب التحریر.....
۳۹	۲. چگونگی فعالیت حزب التحریر.....
۳۹	مقدمه.....
۴۱	الگوگیری از سیره رسول اکرم ﷺ.....
۴۲	۱. فرهنگ‌سازی.....
۴۳	۲. تعامل با مردم.....
۴۴	الف) ایجاد مراکز فرهنگی خاص.....
۴۴	ب) ایجاد مراکز فرهنگی عمومی.....
۴۴	ج) ایجاد چالش‌های فکری (الصراع الفکری).....
۴۵	د) ایجاد چالش‌های سیاسی (الكفاح السياسي).....
۴۵	ه) ملاحظه مصالح مردم.....
۴۶	۳. مرحله پذیرش حکم و تطبیق کامل آن با اسلام.....
۴۹	۳. شخصیت‌های حزب التحریر.....
۴۹	خلفا و امرای حزب التحریر.....
۵۰	۱. شیخ تقی الدین نهانی.....
۶۲	۲. عبدالقدیم یوسف زلوم.....
۶۹	۳. عطا خلیل أبو الرشته.....
۷۱	مسئولان مکاتب إعلامی.....
۷۲	سخن‌گوهای حزب التحریر.....
۷۳	۴. اصول و مبانی معرفتی حزب التحریر.....
۷۴	ادله شرعیه.....

۱. کتاب.....	۷۶
۲. سنت.....	۷۷
الف) اقسام سنت.....	۸۰
یکم) افعال رسول اکرم ﷺ.....	۸۳
دوم) سکوت و تقریر رسول اکرم ﷺ.....	۹۱
ب) تعارض در سنت.....	۹۲
یکم) تعارض در افعال رسول اکرم ﷺ.....	۹۲
دوم) تعارض بین فعل و قول رسول اکرم ﷺ.....	۹۲
سوم) تعارض بین اقوال.....	۹۴
۳. اجماع.....	۹۴
الف) اجماع در لغت و اصطلاح.....	۹۴
ب) نظر حزب التحریر در خصوص اجماع.....	۹۵
یکم) مدح و ثناء صحابه در قرآن و احادیث.....	۹۵
دوم) جمع و حفظ قرآن توسط صحابه.....	۹۹
سوم) عدم جواز شرعی اجماع بر خطا در صحابه.....	۱۰۰
چهارم) بازگشت اجماع صحابه به نص شرعی.....	۱۰۰
۴. قیاس.....	۱۰۵
الف) ارکان قیاس.....	۱۰۵
ب) شرایط ارکان قیاس.....	۱۰۶
یکم) شرایط فرع.....	۱۰۶
دوم) شرایط اصل.....	۱۰۷
سوم) شرط وجه جامع.....	۱۰۷

بخش دوم: اندیشه‌های کلامی

۱. روش کلامی جریان حزب التحریر.....	۱۱۱
روش‌های کلامی در جهان اسلام.....	۱۱۲
۱. روش کلامی اهل حدیث.....	۱۱۴
۲. روش کلامی معتزله.....	۱۱۵
۳. روش کلامی اشاعره.....	۱۱۵

۱۱۶	۴. روش کلامی امامیه .....
۱۱۷	۵. روش کلامی حزب التحرییر .....
۱۱۸	نقادی روش متکلمان و فلاسفه از منظر حزب التحرییر .....
۱۱۹	۱. روش متکلمان .....
۱۱۹	الف) اعتماد به روش منطقی در اقامه برهان .....
۱۲۱	ب) تجاوز از قلمرو معرفتی علم کلام .....
۱۲۲	ج) إعطا حریت به عقل در مباحث کلامی .....
۱۲۲	د) عقل اساس و معیار ایمان در مباحث کلامی .....
۱۲۲	ه) خصوصیت با فلاسفه .....
۱۲۳	۲ نقادی روش فلاسفه .....
۱۲۳	جمع‌بندی بحث در روش کلامی جریان حزب التحرییر .....
۱۲۵	۲. عقیده اسلامی .....
۱۲۷	چیستی عقیده اسلامی از منظر حزب التحرییر .....
۱۲۹	۳. چیستی ایمان .....
۱۳۱	چیستی ایمان .....
۱۳۱	۱. ایمان از مقوله تصدیق .....
۱۳۲	۲. ایمان از مقوله تصدیق جازم .....
۱۳۲	۳. ایمان از مقوله تصدیق جازم مطابق با واقع .....
۱۳۳	۴. لزوم مبتنی بودن ایمان بر دلیل .....
۱۳۴	الف) ایمان خداوند متعال .....
۱۳۴	ب) ایمان به ملائکه .....
۱۳۴	ج) ایمان به کتاب‌های آسمانی .....
۱۳۵	د) ایمان به انبیای الهی .....
۱۳۵	ه) ایمان به روز رستاخیز .....
۱۳۷	۴. توحید .....
۱۳۹	اثبات وجود خدا .....
۱۴۰	برهان نخست .....
۱۴۲	برهان دوم .....

۱۴۳	صفات الهی
۱۴۵	راه‌های شناخت صفات خدا
۱۴۵	۱. راه عقلی
۱۴۶	۲. سیر در آفاق و انفس
۱۴۶	۳. راه کشف و شهود
۱۴۶	۴. مراجعه به قرآن و روایات
۱۴۷	توقیفی بودن صفات الهی
۱۴۹	۵. نبوت
۱۴۹	واژه «نبی» و «رسول»
۱۵۱	فلسفه بعثت انبیاء الهی
۱۵۲	راه‌های شناخت انبیاء الهی
۱۵۳	چیستی معجزه
۱۵۵	تعداد انبیاء الهی
۱۵۵	عصمت انبیاء
۱۵۶	دیدگاه حزب التحریر
۱۵۹	وحی
۱۶۰	گونه‌های وحی
۱۶۲	عدم جواز اجتهاد برای رسول
۱۶۵	۶. خلافت
۱۶۶	واژه خلافت و امامت
۱۶۷	خلافت بحث کلامی یا فقهی
۱۶۸	چیستی خلافت
۱۷۰	شروط خلیفه
۱۷۰	۱. شروط انعقاد
۱۷۱	الف) مرد بودن
۱۷۲	ب) مسلمانی
۱۷۳	ج) آزاد و حر
۱۷۳	د) بالغ

- ه) عاقل ۱۷۴
- و) عادل ۱۷۴
- ز) قادر ۱۷۴
۲. شروط افضلیت ۱۷۵
- ضرورت اقامه خلافت ۱۷۶
۱. ادله قرآنی بر وجوب اقامه خلافت ۱۷۸
- الف) استدلال به آیات ﴿فَأَحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ﴾ ۱۷۸
- ب) استدلال به آیه اولی الامر ۱۷۹
۲. ادله روایی بر وجوب اقامه خلافت ۱۸۰
۳. اجماع صحابه بر وجوب اقامه خلافت ۱۸۱
- انعقاد خلافت ۱۸۱
- الاستخلاف ۱۸۶
- ادله بطلان دیدگاه نخست ۱۸۸
- ارزیابی و نقد نصوص دالّ بر جانشینی شخص خاص ۱۹۲
- نقد و ارزیابی روایات دسته نخست (جانشینی ابوبکر) ۱۹۳
- نقد و ارزیابی روایات دسته دوم (جانشینی علی عَلِيٌّ) ۱۹۶
۱. روایات باب نخست: حدیث منزلت ۱۹۶
۲. روایات باب دوم: حدیث غدیر ۱۹۹
۳. روایات باب سوم: حدیث ولایت ۲۰۴
- نقد و بررسی دیدگاه دوم ۲۱۸
- وحدت خلافت ۲۱۸
۱. روایت نخست و کیفیت استدلال ۲۱۹
۲. روایت دوم و کیفیت استدلال ۲۲۰
۳. روایت سوم و کیفیت استدلال ۲۲۰
۴. روایت چهارم و کیفیت استدلال ۲۲۰
- دولت خلافت منصب بشری، نه الهی ۲۲۱
- بیان و نقد ادله لزوم عصمت خلیفه ۲۲۸
- دلایل عقلی لزوم عصمت امام ۲۲۸

۲۲۸	۱. امامت استمرار رسالت.....
۲۲۸	۲. تسلسل.....
۲۲۸	۳. اطمینان و اعتماد مردم.....
۲۲۹	دلایل نقلی.....
۲۲۹	۱. آیه شریفه ﴿لَا يَبَأَلُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ﴾.....
۲۲۹	۲. آیه شریفه ﴿أَقْمَنُ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يَتَّبِعَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي إِلَّا أَنْ يَهْدَى﴾.....
۲۳۰	۳. آیه شریفه اولی الامر.....
۲۳۰	نقد ادله لزوم عصمت امام.....
۲۴۱	۷. ساختار خلافت در جریان حزب التحریر.....
۲۴۲	حکومت در اسلام.....
۲۴۵	دولت اسلامی.....
۲۴۷	شکل حکومت در اسلام.....
۲۴۸	۱. نفی حکومت پادشاهی.....
۲۴۸	۲. نفی حکومت امپراتوری.....
۲۴۹	۳. نفی حکومت اتحادی.....
۲۴۹	۴. نفی نظام جمهوری.....
۲۵۰	۵. نفی نظام دموکراسی.....
۲۵۳	شکل صحیح حکومت اسلامی (خلافت).....
۲۵۳	قواعد حکومت در اسلام.....
۲۵۴	۱. سیادت از آن شریعت، نه مردم.....
۲۵۵	۲. سلطه امت.....
۲۵۶	۳. وجوب نصب خلیفه واحد.....
۲۵۶	۴. گزینش احکام توسط خلیفه.....
۲۵۷	ارکان دولت اسلامی.....
۲۶۰	روش نصب خلیفه.....
۲۶۱	فرایند نصب خلیفه.....
۲۶۴	انتخاب امیر موقت.....
۲۶۵	اعلان افراد متقاضی خلافت.....

۲۶۷	.....	وظیفه مسلمانان در صورت فقدان خلیفه در کشورهای اسلامی
۲۶۹	.....	کیفیت بیعت
۲۷۱	.....	مسئولیت‌های خلیفه
۲۷۴	.....	تقید خلیفه در گزینش احکام (قانون‌گذاری) به احکام شرعی
۲۷۷	.....	مدت ریاست خلافت
۲۷۸	.....	عزل خلیفه
۲۸۳	.....	زمان مهلت مسلمانان جهت اقامه خلافت
۲۸۵	.....	معاونان
۲۸۶	.....	۱. معاونان تفویض
۲۹۱	.....	۲. معاون تنفیذ
۲۹۸	.....	والی‌ها
۳۰۱	.....	امیر جهاد
۳۰۴	.....	۱. دایره نظامی
۳۰۸	.....	۲. دایره امنیت داخلی
۳۱۳	.....	۳. دایره خارجی
۳۱۳	.....	۴. دایره صناعی
۳۱۶	.....	قضضاء
۳۱۷	.....	۱. اقسام قاضی در خلافت اسلامی
۳۱۹	.....	۲. شروط قضات
۳۱۹	.....	۳. تشکیل محاکم
۳۲۱	.....	۴. وظایف محاسب
۳۲۳	.....	۵. قاضی مظالم
۳۲۵	.....	دستگاه اداری (مصالح امت اسلامی)
۳۲۶	.....	بیت المال
۳۲۸	.....	رسانه دولت اسلامی
۳۳۰	.....	مجلس امت اسلامی (مجلس مشورتی و نظارتی)
۳۳۳	.....	۸. معاد
۳۳۴	.....	اثبات اصل معاد

۳۳۶	چیستی ایمان به روز قیامت
۳۳۶	معنای نخست: ایمان به معاد به معنای ایمان به حشر و نشر
	معنای دوم: ایمان به معاد به معنای ایمان به اعطای نامه اعمال مردم در روز قیامت
۳۳۷	قیامت
۳۳۸	معنای سوم: ایمان به روز رستاخیز، ایمان به حقانیت بهشت و دوزخ
۳۳۹	معنای چهارم: ایمان به معاد به معنای محسوس بودن نعمت‌های بهشتی
۳۴۰	معنای پنجم: ایمان به معاد به معنای محسوس و عینی بودن عذاب‌های دوزخ
۳۴۳	ضمائم
۳۴۵	سایت‌شناسی توصیفی جریان حزب‌التحریر
۳۴۷	۱. سایت رسمی حزب‌التحریر
۳۴۸	۲. سایت خلافت
۳۴۹	۳. سایت خلیفه
۳۵۰	۴. سایت مکتب اعلامی حزب‌التحریر ولایت لبنان
۳۵۱	۵. سایت خلافت ولایت بنگلادش
۳۵۳	۶. سایت حزب‌التحریر ولایت استرالیا
۳۵۴	۷. سایت حزب‌التحریر ولایت بریتانیا
۳۵۵	۸. سایت حزب‌التحریر ولایت اندونزی
۳۵۶	۹. سایت حزب‌التحریر ولایت ازبکستان
۳۵۷	۱۰. سایت البدیل ولایت فرانسه
۳۵۸	۱۱. سایت خلافت ولایت پاکستان
۳۵۹	۱۲. سایت خلافت ولایت دانمارک
۳۶۰	۱۳. سایت حزب‌التحریر ولایت هلند
۳۶۴	۱۴. سایت اسلام پروجکت ولایت آلمان
۳۶۵	۱۵. سایت خلیفات
۳۶۶	۱۶. سایت einheit politische der muslim
۳۶۷	۱۷. سایت "Leid" Kultur _ Kapitalistische
۳۶۸	۱۸. سایت Terror gegen muslim
۳۶۹	۱۹. سایت Stoppt den hass

٢٠. سايت Vasallen.org ٣٧٠
٢١. سايت الناقد الإعلامي ٣٧١
٢٢. سايت النهضة الإسلامية نحو إستئناف حياة اسلامية ٣٧٢
٢٣. مجله ايتترنتى الوعى ٣٧٣
٢٤. سايت عودة الخلافة ٣٧٤
٢٥. مجله ايتترنتى زيتون ٣٧٥
٢٦. سايت مهندس حسن الحسن ٣٧٦
٢٧. سايت امت واحدة ٣٧٧
٢٨. خلافت آنلاين ٣٧٨
٢٩. سايت خلافة ٣٧٩
٣٠. سايت سربازان الله ٣٨٠
٣١. سايت The Friday Cicle ٣٨١
٣٢. سايت Revival publications ٣٨٢
٣٣. سايت Universal Islam ٣٨٣
٣٤. سايت اسلام دولتى ٣٨٤
٣٥. سايت Koklu Degisim ٣٨٥
٣٦. سايت كتب نبهانى به زبان تركى ٣٨٦
٣٧. سايت دار الأمة ٣٨٧
٣٨. سايت Hilafet ٣٨٨
٣٩. سايت الحق ٣٨٩
٤٠. سايت Kalifaat ٣٩٠
٤١. سايت ولايت ٣٩١
٤٢. سايت صوت الامة ٣٩٢
٤٣. سايت العقاب ٣٩٦
٤٤. سايت حزب التحرير در تركيه ٣٩٧
٤٥. سايت نداءات من بيت المقدس ٣٩٨
٣٩٩. قانون اساسى جريان حزب التحرير ٣٩٩
٣٩٩. احكام العامة ٣٩٩

۴۰۱	..... نظام الحكم
۴۰۳	..... منصب الخلافة.
۴۰۷	..... معاون التفويض
۴۰۸	..... معاون التنفيذ
۴۰۹	..... الولاية
۴۱۰	..... أمير الجهاد: دائرة الحربية – الجيش
۴۱۲	..... الأمن الداخلي
۴۱۲	..... الخارجية
۴۱۳	..... دائرة الصناعة
۴۱۳	..... القضاء
۴۱۷	..... بيت المال
۴۱۸	..... الإعلام
۴۱۸	..... مجلس الأمة
۴۲۹	..... سياسة التعليم
۴۳۱	..... السياسة الخارجية
۴۳۵	..... تصاویر شخصیت های جریان حزب التحریر
۴۴۳	..... کتابنامه